

Aan de gemeenteraad

Datum : 24 juni 2025
Zaaknummer : 4400161
Contactpersoon : Danielle van Haard
Telefoonnummer : 026 3773683

Onderwerp: Eerherstel Molukse KNIL-militairen op Moscowa

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van ons besluit om een eerbetoon te realiseren aan de Molukse KNIL-militairen. Dit doen we in de vorm van het organiseren van een eenmalig herdenkingsmoment in het voorjaar 2026 met een blijvende herinnering in de vorm van een plaquette/herkenbare aanduiding op de graven op Moscowa. Tevens stellen we voor om de graven van de Molukse KNIL-militairen met ingangsdatum 1 januari 2025 tot 1 januari 2050 vrij te stellen van het betalen van grafrechten, en al betaalde grafrechten binnen deze periode terug te betalen aan nabestaanden.

Inleiding

De gemeente Arnhem wil het aangedane leed en onrecht van de Molukse KNIL-militairen en hun gezinnen, die in 1951 onvrijwillig naar Nederland zijn gekomen, erkennen. Het gaat hierbij om 9 Molukse KNIL-militairen en 1 ex-partner van een Molukse KNIL-militair die begraven zijn op Moscowa. De gemeente doet dit door samen met de Molukse initiatiefgroep een eenmalig herdenkingsmoment te organiseren en een blijvende herinnering in de vorm van een plaquette/herkenbare aanduiding op de graven te realiseren op Moscowa. De namen zijn aangedragen door en afgestemd met de Molukse initiatiefgroep. Tevens wil Arnhem de gezinnen van de KNIL-militairen tegemoetkomen in het leed door middelen beschikbaar te stellen om voor een periode (1 januari 2025 tot 1 januari 2050) de betaling van nog te betalen grafrechten over te nemen van, dan wel terug te betalen aan, de nabestaanden.

Eerherstel Molukse KNIL-militairen op Moscowa

Op 21 maart 2021 was het precies zeventig jaar geleden dat een eerste boot met Molukkers in Nederland aankwam. Op 21 juni kwam het laatste schip in Nederland aan. Deze Molukkers waren militairen die dienden in het Koninklijk Nederlands Indisch Leger (KNIL). Op bevel van de Nederlandse regering zijn deze militairen met hun gezinnen in 1951 naar Nederland gekomen. De gemeente Arnhem wil het leed en onrecht erkennen dat deze KNIL-militairen (eerste generatie Molukkers en hun kinderen) is overkomen na het dienstbevel. Een deel van de Molukse gezinnen werd gehuisvest in Golflinks te Arnhem. Na het opheffen van het KNIL werden de Molukse militairen ontslagen uit het leger. Deze families was beloofd dat ze mochten terugkeren, maar dat is nooit gebeurd. Dit heeft veel verdriet,

Datum: 24 juni 2025
Zaaknummer: 4400161
Pagina: 2

boosheid en onbegrip veroorzaakt, vandaag de dag nog voelbaar bij de Molukse gemeenschap, ook in Arnhem.

In 2021 hebben ongeveer 100 burgemeesters zich hard gemaakt en het kabinet opgeroepen het leed te erkennen dat de Molukkers bij en na hun komst in Nederland is aangedaan. Vanuit diverse Molukse groepen is naar aanleiding van deze brief landelijk aandacht gevraagd voor eerherstel en eerbetoon van Molukse KNIL-militairen en hun gezinnen in de vorm van erkenning en kwijtschelding van grafrechten. Hiervoor is geen landelijke regeling getroffen; het kabinet heeft aangegeven dat dit een lokale aangelegenheid is van de begraafplaatsen zelf en dat gemeenten hier zelf invulling aan moeten geven.

De Molukse initiatiefgroep Arnhem heeft in 2023 contact gezocht met de gemeente met het verzoek mee te werken aan eerherstel van de Molukse KNIL-militairen en hun gezinnen, en een bijzondere status voor de graven van de overleden Molukse KNIL-militairen en hun partners in Arnhem mogelijk te maken.

In diverse gesprekken met de wethouder Openbare Ruimte heeft de initiatiefgroep aangegeven dat erkenning van het leed voor de nabestaanden van de Molukse KNIL-militairen erg belangrijk is; een herdenkingsmoment om deze erkenning te markeren zou zeer gewaardeerd worden, net als een blijvende herinnering in de vorm van een plaquette/herkenbare aanduiding op de graven en overname van betaling van grafrechten. Om uiting te geven aan waardering voor zowel de eerste generatie Molukkers als de hele Molukse gemeenschap wil de gemeente recht doen aan het verzoek van de Molukse initiatiefgroep en hier invulling aan geven.

Het gaat in dit verzoek alleen om graven op de gemeentelijke begraafplaats Moscowa in Arnhem en het betreft alleen graven van overleden Molukse KNIL-militairen en hun (ex-)partners.

Consequenties

Het samen gedenken, het realiseren van een blijvende herinnering en de vrijstelling van betaling van grafrechten van 1 januari 2025 tot 1 januari 2050 dragen bij aan het erkennen van het leed en onrecht van de Molukse KNIL-militairen, begraven in Arnhem, die in 1951 onvrijwillig met hun gezinnen naar Nederland zijn gekomen op bevel van de Nederlandse regering.

Er is geen juridische betekenis of landelijk beleid vastgelegd over erkenning of toekenning van een bepaalde status aan de graven. Dit wordt als een lokale aangelegenheid gezien. De invulling is daarmee aan de gemeenten zelf en kan per gemeente verschillen. Het is niet duidelijk hoeveel gemeenten op dit moment een vorm van erkenning en/of toekenning bijzondere status aan graven van KNIL-militairen hebben toegekend (in mei 2023 waren het 35 gemeenten). Wel is duidelijk dat elke gemeente op een eigen manier in samenspraak met de Molukse gemeenschap (of een Molukse werkgroep/initiatiefgroep) invulling geeft aan dit verzoek.

Datum: 24 juni 2025
Zaaknummer: 4400161
Pagina: 3

Samen met de Molukse initiatiefgroep is gekeken naar een passende invulling van het verzoek. We dragen door genoemde besluiten op een warme manier bij aan het verzachten van het leed en onrecht van de Molukse KNIL-militairen (en hun gezinnen), begraven in Arnhem op Moscowa. Door de plaatsing van een herkenbare aanduiding op de graven van de Molukse KNIL-militairen en/of het plaatsen van een herinneringsplaquette op Moscowa wordt de Molukse geschiedenis expliciet zichtbaar en bekend bij alle bezoekers van Moscowa. Hierdoor spreken we de waardering uit voor de eigenheid en identiteit van alle Molukkers in Arnhem en wordt de erkenning en het leed ook zichtbaar gemaakt voor de volgende Molukse generaties. Dit draagt bij aan historisch besef en kennis van de stad.

We realiseren ons echter wel dat door te voorzien in een eerherstel in de vorm van een herdenkingsmoment, het aanbrenge van een blijvende herinnering en een gedeeltelijke vrijstelling van betaling van de grafrechten, we niet al het verdriet en boosheid t.a.v. de huisvesting, de achtergestelde positie en de belofte om weer terug te keren naar het geboorteland kunnen wegnemen.

Communicatie en uitvoering

De communicatie zal gezamenlijk afgestemd worden tussen de Molukse initiatiefgroep, Moscowa en de gemeente.

Na besluitvorming over deze voorstellen zal in het voorjaar 2026 samen met de Molukse initiatiefgroep een herdenkingsbijeenkomst georganiseerd worden op Moscowa en zal in overleg met Moscowa gekeken worden naar het vormgeven van een blijvende herinnering. Over de nadere invulling hiervan zullen binnen het beschikbaar gestelde budget verdere afspraken gemaakt worden tussen de Molukse initiatiefgroep, Moscowa en de gemeente.

Gedurende de periode 1 januari 2025 tot 1 januari 2050 worden de Molukse graven van de KNIL-militairen en hun partners vrijgesteld van het betalen van grafrechten. De gemeente neemt de betaling van de grafrechten over tot 1 januari 2050. Al betaalde grafrechten (met einddatum na 1 januari 2025) worden terugbetaald aan de betaler. Als ijkdatum wordt 1 januari 2025 gekozen (jaar van besluit). Er wordt niet met terugwerkende kracht terugbetaald, omdat het erg lastig en tijdrovend is om te achterhalen aan wie/welke nabestaanden/begunstigden we dan terug moeten betalen. Samen met Moscowa/De Facultatieve zal per begraven Molukse KNIL-militair een exacte berekening gemaakt worden. Dat is maatwerk. Uitgangspunt blijft wel dat de nabestaanden zelf verantwoordelijk zijn voor de zorg en het onderhoud van de graven.

Kosten voor herdenking, blijvende herinnering en vrijstelling betalen grafrechten worden gefinancierd uit bestaande budgetten binnen Openbare Ruimte, uit het raadsprogramma Woon- en Leefomgeving en uit het raadsprogramma Inclusie.

Verdere afspraken m.b.t. eigendom en onderhoud van de graven zullen met de betreffende families nader uitgewerkt worden.

Zodra er een concreet plan ligt voor de verdere uitvoering informeren we de gemeenteraad.

Datum: 24 juni 2025
Zaaknummer: 4400161
Pagina: 4

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

J.H. de Baas

A. Marcouch

Bijlage

- Brief initiatiefgroep Molukse graven